

Andreas Burnier: een schrijver met vele gezichten

Met de voorstelling *Jongensuren* brengt regisseur Koen Verheijden bij Toneelschuur Producties een ode aan schrijver Andreas Burnier. Voor Koen was én is Burnier een queer icoon dat meer aandacht verdient onder de jongere generatie literatuurlijfhebbers. Ik spreek hem tussen de repetities door.

Seshiekela Moerlie

Geplaatst op maandag 18 november 2024

Als Koen door Toneelschuur Producties gevraagd wordt of hij een voorstelling voor hen wil maken, hoeft hij er niet lang over na te denken. Hij wil graag een boekbewerking maken op basis van het werk van een Nederlandse queer schrijver. Maar welke? In zijn researchproces blijft hij al snel hangen bij één naam die zijn aandacht trekt: Andreas Burnier. "Ik had nog nooit een boek van haar gelezen", vertelt hij. "Toen ik dat voor het eerst ging doen, dacht ik wel even: is het geschikt voor een voorstelling? Ga ik het emotioneel, gevoelig en inlevend kunnen maken? Ik begreep haar namelijk niet meteen."

Ik vraag de regisseur hoe het uiteindelijk gelukt is om haar werk wel te begrijpen. "Veel tijd nemen, dan ga je de nuances meer zien", legt hij uit. "Tijdens de eerste keer lezen, kwam er veel op me af. Bij de tweede keer begreep ik opeens waar ze de nadruk wel en juist niet op wilde leggen. En ik snapte wat mensen bedoelden toen ze haar grappig noemden. Soms spreekt ze je als lezer heel direct aan en kijkt ze vanuit een derde perspectief naar de situatie die ze beschrijft."

Langzamerhand begint Koen dus steeds meer een band te vormen met Burnier en haar werk. Hij besluit haar romans en biografie te gebruiken voor zijn voorstelling, onder andere omdat ze nog zo onbekend is onder zijn generatie. "En ze had veel te vertellen wat vandaag nog steeds relevant is. Iets wat ik bijvoorbeeld heel erg herkende, is de persoonlijke zoektocht naar haar queer-identiteit. Ik vind het heel interessant dat dat na zeventig jaar nog hetzelfde is, ondanks dat de politieke context veel veranderd is." In haar tijd was het uitzonderlijk dat een vrouw zoveel ruimte innam en kreeg om in haar boeken haar seksuele identiteit openlijk te onderzoeken, legt hij uit. "Het was zeker niet altijd makkelijk, maar ze deed het wel. Ze was heel uniek in haar soort en daarom is ze voor mij zo belangrijk."

Kirsten Mulder, Anne-Chris Schulting, Lulu Streefkerk en Hanna van Vliet spelen afwisselend de rol van Burnier en de personages die om haar heen leven. "Ik vind het ingewikkeld om te duiden wie ze was, omdat ze heel veel verschillende mensen is geweest", vertelt Koen. "Ze zei ook over zichzelf dat ze iemand was zonder naam." Ik vraag me hardop af welke versie van Burnier hij zelf wil laten zien met deze voorstelling. "Ze was echt een avonturier, iemand die met volle moed het leven doorging. Nooit ging ze zomaar bij de pakken neerzitten. De hele tijd kreeg ze gigantische tegenslagen, maar altijd ging ze verder met haar kin omhoog. Ik vind het heel belangrijk om dat te laten zien."

Koen vertelt dat het publiek een brutale voorstelling kan verwachten. "We gaan in razendsnel tempo door de tijd heen, waarin Burnier veel nieuwe mensen ontmoet en

steeds verder van zichzelf af begint te staan. Je zou het een *coming-of-age* verhaal kunnen noemen. Het gaat over een jong iemand die op zoek is naar haar identiteit en zichzelf daarin juist verliest." Zijn doel is dan ook niet om empathie voor de schrijver op te wekken. "Het is makkelijk om haar neer te zetten als held, maar ze was veel gecompliceerder dan dat. Andreas Burnier was een Joodse lesbische vrouw. Ze kwam net uit de oorlog en had een moeilijk leven. Ik denk dat mensen de hele tijd op hun stoel zullen zitten en denken: huh, maar wat doet ze nou? Wat gebeurt er nu weer? Door alles wat ze heeft meegemaakt, is het logisch dat ze best wel hard kan zijn."

De regisseur hoopt dat mensen na het zien van de voorstelling meteen het werk van Burnier willen lezen, als ze dat nog niet gedaan hebben. "En ik zou het te gek vinden als degenen die haar al wel kennen zich gezien voelen en hun idool erin kunnen herkennen." Het theaterstuk leent zich volgens Koen ook voor een mooie discussie, omdat Burnier door de tijd heen veel verschillende rollen heeft gekend. "Ik vind het spannend hoe mensen gaan reageren als ze een hele andere versie van haar zien. Hopelijk volgen er spannende gesprekken over wie ze in iedereens ogen is geweest. Ik zou het juist vet vinden als mensen daar hun eigen invulling aan geven."

Jongensuren toert van 16 november tot en met 12 januari door Nederland. Wil je je van tevoren alvast verdiepen in de positie van Andreas Burnier (en andere vrouwelijke auteurs) binnen het literaire canon? Luister dan naar de radiodocumentaire *Andreas Burnier, of hoe je op een klein vlot blijft drijven* (NTR/VPRO).